

Baranyai Norbert

„...VALÓSÁGBÓL TÁPLÁLKOZIK
S MÉGIS KÖLTÉSZET”

Móricz Zsigmond prózájának
újraolvasási lehetőségei

Debreceni Egyetemi Kiadó
Debrecen University Press
2010

TARTALOM

I. ÉLET-MŰ-OLVASÁS (A kötet létrejöttének rövid „története” és az újr olvasás szempontjai)	7
II. A NEMI IDENTITÁS ÉS A HATALOM ÖSSZEFÜGGÉSEI (Árvalányok)	15
1. A „legtökéletesebb Móricz-regény” recepciója	15
2. A bevezetés mint a regényt előolvasó narratíva	18
3. Nemi szerepek – Hatalmi pozíciók	24
4. Prostitúció és homoszexualitás – A hatalom elleni lázadozás lehetőségei	34
5. Ironikus tapasztalatok egy visszájára fordult világban	47
III. SZEMÉLYISÉGFEJLŐDÉS, NEVELŐDÉS, KÖLTŐI IDENTITÁS (Légy jó mindhalálig).....	56
1. Műfaji és kanonizációs ellentmondások a recepciótörténetben	56
2. A nevelődésregény műfajelmélete mint a szövegolvasás kontextusa.....	63
3. A szöveget olvasó szöveg – Önreflexív metaforák, kicsinyítő tükrök	67
4. A Biblia mint intertextuális és mitikus távlat	74
5. Az identitáskeresés és a nevelődés esélyei a regényben	82
IV. PÉLDÁZAT, MESE ÉS IRÓNIA AZ ÉLETRAJZI ELBESZÉLÉSBEN (A boldog ember).....	97
1. Egy sokra tartott regény „elfeledése” (Recepciótörténeti áttekintés)	97
2. A boldog ember mint (ön)életrajz és szociográfia	102

3. Joó György élettörténete mint példázat	113
4. Mese a boldogságról – A regény mint mitikus elbeszélés.....	119
5. Az elbeszélés kudarca? – Történetmondás és ironia	132
V. AZ ÖNÉLETRAJZI IDENTITÁS/ELBESZÉLÉS MEGTEREMTÉSE ÉS FELSZÁMOLÁSA	
(Életem regénye).....	144
1. A recepciótörténet tanulsága(i)	144
2. A szövegolvasás elméleti kerete: önéletírás-olvasatok.....	147
3. Autobiográfia és/vagy fikció?.....	154
4. Az emlékezés referenciális, mitikus és nyelvi kontextusai I. (Család)	164
5. Az emlékezés referenciális, mitikus és nyelvi kontextusai II. (Falu)	171
6. Az emlékezés referenciális, mitikus és nyelvi kontextusai III. (Nemzet).....	179
7. Az önéletírás mint az identitás megalkotásának és elvesztésének története.....	184
VI. AZ ELBESZÉLÉS MINT IMÁDSÁG: A SZENVEDÉS KIMONDÁSÁNAK ÉS ELTÖRLÉSÉNEK LEHETŐSÉGE (Árvácska).....	
1. Egy „néma remekmű” recepciótörténetének sajátosságai	193
2. A regény nyitánya – Referenciális és/vagy mitikus világértelmezés?	200
3. A szenvedéstörténet elbeszélése – A példázatos olvasás lehetőségei.....	207
4. A névadás mint a hatalomgyakorlás eszköze.....	214
5. A panaszima mint a szenvedés felszámolására tett kísérlet	221
VII. A TOVÁBBGONDOLÁS LEHETŐSÉGEI.....	
Bibliográfia	241